

Slovo k povzbuzení na neděli 28. srpna 2022, na 22. neděli v mezidobí – C
Biblická čtení: Sir 3,19nn; Ž 68; Žid 12,18-19.22-24a; Lk 14,1.7-14

Milé sestry, milí bratři,

je asi zřejmé, že spojujícím tématem dnešního prvního a evangelijního čtení bude **pokora**. V úryvku ze starozákonní knihy Sirachovcovy o ní slyšíme formou mudroslovného napomenutí, v evangeliu v podobě jakéhosi podobenství, naučného příběhu z úst samotného Pána Ježíše.

Co se týče **evangelijního úryvku**, i když je to jasné, je asi dobré připomenout, že je třeba se **vyhnout** takové **interpretaci** Ježíšových slov «Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen», která by z projevů pokory činila **kalkul** k následnému vyvýšení. Vybírat si poslední místa za účelem, abychom byli následně pozváni na místo první, není pochopitelně žádná pokora, nýbrž vypočítavost a tím pádem i faleš. Někaké pozdější vyvýšení může být jen darem, nechtěným, neplánovaným ovocem jeho skutečné pokory. **Pán Ježíš** mnohem spíše chce především varovat pyšné a vypočítavé a naopak potěšit opravdu utištěné. Tak to snad jen na okraj...

Zkusme se nyní společně zastavit nad tím, co by tedy mělo být základem, podstatou **skutečné pokory**, a zahrajme si při tom trochu se slovy. Ovšem s **přáním**, abychom o pokoře jen neteoretizovali, ale především ji aspoň nějak měli a žili (se sebekritickým přiznáním si, že pokoru možná někdy nejraději tematizují právě ti, kterým nejvíce chybí).

Zkusme začít samotným **pojmem**, jménem, v němž se odráží obsah vyřčeného. Velmi výmluvná je v tomto ohledu **latina**. Pokora se latinsky řekne **humilitas**. Už v samotném slově slyšíme **humus**, „půdu“, „zemi“. Od ní – jako „**při zemi jsoucí**“ – je **humilitas**, „pokora“ odvozena. Podobně jako sám **homo**, „člověk“, „ze země vzatý“ (v případě člověka je to podobné i v hebrejštině: **ádám**, „člověk“, „Adam“ je odvozený od **adamá**, „země“).

Pokora je tedy něčím, co **drží člověka při zemi** v tom nejlepšího slova smyslu. Co ho drží **v reálu** (bychom řekli dnes). Pokora je **pravda**, jak se často říkává, a to oprávněně, když už samotná etymologie je taková.

Pokora je **opakem pýchy**, která se řecky řekne **hybris**, latinsky **superbia**. Zvlášť latina je opět výmluvná: Pyšný je ten, kdo o sobě smýšlí, sám sebe vidí jako jsoucího **super** (či **supra**) *omnia et omnes*, „**nade všechno a všechny**“. Pyšný je ten, který si o sobě myslí, že je „**super**“. Že je nad Bohem i ostatními lidmi.

Pokorný naopak dobře ví a podle toho se snaží také žít, že je **jen člověk**. Stejně jako **všichni ostatní lidé**, jeho bratři a sestry. **Ne víc, ne méně**. Pokorný ví a žije – ať už to reflektuje s jakoukoli mírou náboženského poznání a vyznání – , že je jen **tvorem**, Božím stvořením. Proto jeho osobní talenty, genetická výbava (chceme-li), nejsou jeho vlastní zásluhou, ale nezaslouženým darem, **darem Božím**, daností v něm individualizované lidské přirozenosti.

Pokorný je prostě ten, kdo opravdu přijal za své, že **není nadčlověk a už vůbec ne nadbůh** a podle toho také **žije, vztahuje se a jedná**.

Tolik **teorie**...

Ale **co** můžeme a snad i máme učinit pro to, aby se stala i **praxí**, abychom my – zvlášť my, kteří to opravdu potřebujeme – **zpokorněli**? Co udělat, abychom si o fenoménu pokory jen **nezateoretizovali**, ale aby se ona stala i **jevem** našeho **smýšlení a žití, našich vztahů a našeho jednání**?

Jedna možná odpověď je asi dobře známá, oprávněně se také často připomíná: V první řadě jsou to naše **vlastní chyby, pády, nedokonalosti, slabosti, neschopnosti** a tak dále, které nás **zpokornují**, měly by nás zpokornět. Na jejich základě si můžeme a máme **uvědomit**, ba přímo existenčně **prožít**, že **nejsme ani dokonalí, ani všemohoucí a ani vševědoucí**, že nejsme ani **nadlidé** a už vůbec ne **nadbohové**, ale že jsme naopak **slabí** – jako ostatní lidé – a **potřebujeme** pomoc, pochopení a odpuštění. Boží i lidské. Jedním z nutných projevů

takového zpokornění je pak i **milosrdenství** k druhým, protože jen zpokorněním pochopíme, jak moc je sami je potřebujeme.

Ale **vedle** této známé, řekněme „negativní cesty“, existuje – spolu s bezpočtem dalších – ještě jiná **cesta**, jiná **inspirace k pokoře**. Je někdy vlastní lidem, kteří třeba i v něčem **vynikli**, mnoho **poznali** a **probádali**, něco těžkého v životě statečně **překonali**, něco skutečně velkého **vykonali**, i když třeba (okolní) svět se o tom nikdy nedověděl.

Někdy se říká, že **největší** lidské duše, opravdu velcí lidští duchové, což samozřejmě nutně neznamená světskou slávu či mediální popularitu, bývají také **nejpokornějšími**. Je tomu tak – mimo jiné – proto, že se dokázali, dokážou se **nadchnout** pro něco, co je mimo ně a nad nimi: Pro Boha, pro ideál, pro poznávanou skutečnost, anebo pro druhého člověka. Dokážou pro ně **žít**, jednat, přizpůsobovat jim vlastní život. Jsou schopni s radostí **žít pro** někoho a pro něco, co je přesahuje, co nejsou jen oni.

Schopnost se nadchnout pro Boha (Lásku), druhého člověka a svět (respektive pro to dobré, pravdivé a krásné – tedy to Boží – ve světě) **vede k pokoře**. Schopnost **nadšení** totiž otevírá lidskou duši pro vše, pro Boha, člověka i svět, a vyvádí ji ze zajetí sebe samé. A zároveň ji tak drží **při zemi, v reálu**, protože dává zakusit, že jsme lidé, že je nad námi Bůh, že nejsme jediní a že vedle nás jsou ostatní lidé a kolem svět. Že nejsme ani nejlepší, ani vševědoucí, ani všemohoucí, ani dokonalí.

Pokora a proexistence, pokora a sebereflexe tak spolu úzce souvisí.

Že **obě cesty k pokoře** – poznání vlastní slabosti i schopnost se nadchnout pro Boha, dobro, krásu a druhé lidi i svět – jsou **schůdné**, že je třeba se po nich obou, nejlépe souběžně **vydat**, nám jedinečně ukazuje i **dnešní velký světec**, jehož památka by byla, kdyby nebyla neděle, **svatý Augustin**. Vždyť to bylo právě **poznání vlastní slabosti a nadšení pro Boha**, které ho – po letech hledání a různého bloudění – **dokázaly** zcela zpokornět, otevřít se Bohu i lidem, stát se opravdovým **křesťanem**. Vždyť to byl právě **Augustin**, který jako teolog tak velkolepě vyzpíval krásu nezasloužené Boží milosti a který jako biskup v severoafrickém Hippo dokázal milosrdně jednat s hříšníky a přijímat je zpět do církve.

«Ó věčná pravdo, pravdivá lásko, láskyhodná věčnosti! Ty jsi můj Bůh, po tobě toužím dnem i nocí. Jakmile jsem tě poznal, pozdvihl jsi mě, abych viděl, že je něco, co bych měl vidět... A zasáhl jsi svým mocným světlem můj slabý zrak a já jsem se zachvěl láskou a hrůzou... Pozdě jsem si tě zamiloval, krásno tak dávná, a přece tak nová... Tys volal, křičel a prorazil mou hluchotu; tys zářil, svítla zahnal mou slepotu; tys vydával vůni a já jsem ji vdechl, a teď dychtím po tobě; okusil jsem, a nyní lačním a žízním; ty ses mne dotkl, a já hořím touhou po tvém pokoji» jsou známá slova **Augustinových Vyznání**...